

דברים רבה (וילנא) פרשה יא

בשעה שראו גלגלי מרכבה ושרפי להבה שאמר הקב"ה לא תקבלו תפלתו של משה ולא נשא לו פנים ולא נתן לו חיים ולא הכניסו לא"י אמרו ברוך כבוד ה' ממקומו שאין לפניו משוא פנים לא לקטן ולא לגדול, ומנין שהתפלל משה באותו הפרק חמש מאות וחמשה עשר פעמים שנאמר (דברים ג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר ואתחנן בגימטריא הכי הוי, באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע גלוי וידוע לפניך יגיעי וצערי שנצטערתי על ישראל עד שיהיו מאמינים לשמך כמה צער נצטערתי עליהם במצות עד שקבעתי להן תורה ומצות אמרתי כשראיתי בצרתן כך אראה בטובתן ועכשיו שהגיע טובתן של ישראל אתה אומר לי לא תעבור את הירדן הזה הרי אתה עושה תורתך פלסתר דכתיב (שם /דברים/ כד) ביומו נתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא, זו היא שילום עבודה של מ' שנה שעמלתי עד שיהיו עם קדוש ונאמן שנא' (הושע יב) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, מלאך סמאל הרשע ראש כל השטנים הוא בכל שעה היה מספר מיתתו של משה ואומר מתי יגיע הקץ או הרגע שבו ימות משה שארד ואטול נשמתו הימנו, ועליו אמר דוד (תהלים לז) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו אין לך רשע בכל השטנים כולן כסמאל ואין לך צדיק בכל הנביאים כמשה שנאמר ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים, משל למה הדבר דומה לאדם שנזדמן לסעודת חתן וכלה והיה אותו האיש מצפה ואומר מתי יגיע שמחתם ואשמחה בה כך היה סמאל הרשע מצפה נשמתו של משה ואומר מתי יהיה מיכאל בוכה ואני ממלא פי שחוק עד שאמר לו מיכאל מה רשע אני בוכה ואתה משחק (מיכה ז) אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי כי אשב בחשך ה' אור לי, כי נפלתי מפטירתו של משה קמתי מפרנסתו של יהושע בשעה שהפיל ל"א מלכים, כי אשב בחושך בחורבן בית ראשון ואחרון ה' אור לי לימות המשיח עד כאן עלתה למשה שעה אחת, באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע אם אין אתה מכניס אותי לא"י הניח אותי בעולם הזה ואחיה ולא אמות אמר לו הקב"ה למשה אם לא אמיתך בעולם הזה היאך אחיך לעולם הבא ולא עוד אלא שאתה עושה תורתך פלסתר שכתוב בתורתך על ידך ואין מידי מציל, אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע אם אין אתה מכניס אותי לא"י הניח אותי כחיות השדה שהן אוכלין עשבים ושותין מים וחיין ורואין את העולם כך תהא נפשי כאחת מהן א"ל רב לך אמר לפניו רבש"ע ואם לאו הניח אותי בעולם הזה כעוף זה שהוא פורח בכל ארבע רוחות העולם ומלקט מזונו בכל יום ולעת הערב חוזר לקנו כך תהא נפשי כאחת מהן אמר לו רב לך, מהו רב לך אמר לו רב לך אשר דברת **כיון שראה משה שאין בריה יכולה להצילו מדרך המות באותה שעה אמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא**, מה עשה משה נטל את המגלה וכתב עליה שם המפורש וספר השיר עדיין לא מלא לכתוב עד שהגיע הרגע שבו

ח בשעה שהגיעו ימי משה ליפטר מן העולם א"ל הקדוש ב"ה הן קרבו ימיך אמר לפניו רבש"ע אחר כל היגיעה הזו אתה אומר לי הן קרבו ימיך (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה א"ל אי אתה יכול כי זה כל האדם אמר משה רבש"ע דבר אחד אני מבקש ממך לפני מותי שאכנס ויבקעו כל השערים שבשמים ותהומות ויראו שאין זולתך ...

ט הן קרבו ימיך למות, א"ר איבו אמר משה רבש"ע בדבר שקילסתיך בתוך סי' רבוא מקדשי שמך בו קנסת עלי מיתה שנא' הן קרבו ימיך למות כל מדותיך מדה כנגד מדה רעה כנגד מדה טובה מדה חסרה כנגד מדה שלימה מדה צרה כנגד מדה רחבה אמר לו הקב"ה למשה אף זו מדה טובה היא שאמרתי לך הן שנא' (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך (משלי יא) הן צדיק בארץ ישולם (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וכשם שעילית אותי על סי' רבוא כך אני מעלה אותך לע"ל =לעתיד לבוא= בתוך חמשים וה' רבוא צדיקים גמורים שנאמר הן, הן בגימטריא הכי הוי ה' חמשה נ' חמשים.

י א"ר יוחנן עשר מיתות כתובות עליו על משה ואלו הן, הן קרבו ימיך למות, ומות בהר, כי אנכי מת, כי ידעתי אחרי מותי, ואף כי אחרי מותי, לפני מותו, בן מאה ועשרים שנה במותו, וימת שם משה עבד ה', ויהי אחרי מות משה, משה עבדי מת,וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין גזר עליו תענית ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה, ואמר איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה, באותה שעה מה עשה משה לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר ועמד בתפלה ובתחנונים לפני הקב"ה עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית ואמרו שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו יצתה בת קול ואמרה עדיין לא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו אלא (איוב יב) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש ואין איש אלא משה שנא' (במדבר יב) והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, מה עשה הקב"ה באותה שעה הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע בכל ב"ד וב"ד שלא יקבלו תפלתו של משה ולא יעלו אותה לפניו מפני שנחתם עליו גזר דין, אותו מלאך שממונה על הכרזה אכזריאל שמו באותה שעה קרא הקב"ה בבהלה ואמר להם למלאכי השרת רדו בבהלה ונעלו כל שערי רקיע ורקיע שגבר קול התפלה כלפי מעלה ובקשו לעלות הרקיע מפני קול תפלתו של משה שהיתה תפלתו דומה לחרב שהוא קורע וחותר ואינו מעכב שהיתה תפלתו מעין שם המפורש שלמד מן זגוגאל רב וסופר של בני מרום על אותה שעה הוא אומר (יחזקאל ג) ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו ואין רעש אלא זיע ואין גדול אלא משה שנאמר (שמות יא) גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם, מהו ברוך כבוד ה' ממקומו

אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא - רבש"ע זכור אותו היום שנגלית עלי בסנה ואמרת לי (שמות ג) לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים זכור אותו היום שהייתי עומד על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה בבקשה ממך אל תמסרני ביד מלאך המות! יצתה בת קול ואמרה לו אל תתיירא אני בעצמי מטפל בך ובקבורתך, באותה שעה עמד משה וקידש עצמו כשרפים וירד הקדוש ברוך הוא משמי שמים העליונים ליטול נשמתו של משה ושלושה מלאכי השרת עמו מיכאל וגבריאל וזוגאל, מיכאל הציע מטתו של משה וגבריאל פירס בגד של בוץ מראשותיו וזוגאל מרגלותיו מיכאל מצד אחד וגבריאל מצד אחד **אמר הקב"ה למשה** - משה השקיף עיניך זה על גב זה והשקיף עיניו זעג"ז, אמר לו הנח ידך על החזה והניח ידו על החזה, אמר לו הקף רגליך זעג"ז הקיף רגליו זעג"ז = זה על גבי זה = **באותה שעה קרא הקב"ה לנשמה מתוך גופו** אמר לה בתי מאה ועשרים שנה קצבתך היותך בגופו של משה **עכשיו הגיע קצך לצאת צאי אל תאחרי!**

אמרה [הנשמה] לפניו - רבונו של עולם יודעת אני שאתה אלוה כל הרוחות וכל הנפשות נפש החיים והמתים מסורין בידך ואתה בראתני ואתה יצרתני ואתה נתתני בגופו של משה מאה ועשרים שנה ועכשיו יש גוף טהור בעולם יותר מגופו של משה שלא נראה בו רוח סרוחה מעולם ולא רמה ותולעה לכן אני אוהבת אותו ואיני רוצה לצאת ממנו.

אמר לה הקב"ה - נשמה צאי אל תאחרי ואני מעלה אותך לשמי השמים העליונים ואני מושיבך תחת כסא כבודי אצל כרובים ושרפים וגדודים.

אמרה לפניו - רבש"ע מאצל שכניתך ממרום ירדו שני מלאכים עזה ועזאל וחמדו בנות ארצות והשחיתו דרכם על הארץ עד שתלית אותם בין הארץ לרקיע אבל בן עמרם מיום שנגלית אליו בסנה לא בא לאשתו שנאמר (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח, **בבקשה ממך תניחני בגופו של משה**.

באותה שעה - נשקו הקב"ה ונטל נשמתו בנשיקת פה והיה הקדוש ברוך הוא בוכה (תהלים צד) מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פועלי און ורוה"ק אומר ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, **שמים בוכין** ואומרים (מיכה ז) אבד חסיד מן הארץ **ארץ בוכה** ואמרת (שם /מיכה ז') וישר באדם אין, וכשבקש יהושע רבו ולא מצאו היה בוכה ואומר (תהלים יב) הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה וישראל היו אומרים ומשפטיו עם ישראל אלו ואלו היו אומרים (ישעיה נז) **יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו (משלי י) זכר צדיק לברכה ונשמתו לחיי עולם הבא**. אמן כן יהי רצון, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ימות משה, **באותה שעה אמר הקב"ה לגבריאל** - גבריאל צא והבא נשמתו של משה אמר לפניו רבש"ע מי שהוא שקול כנגד ששים רבוא איך אני יכול לראות במותו ומי שיש בו דברים אלו איך אני יכול לעשות לו קצף, ואחר כך א"ל למיכאל צא והבא נשמתו של משה אמר לפניו רבש"ע אני הייתי לו רב והוא היה לי לתלמיד ולא יכול אני לראות במותו, **ואחר כך אמר לסמאל הרשע** - צא והבא נשמה של משה מיד לבש כעס וחגר חרבו ונתעטף אכזריות והלך לקראתו של משה כיון שראה אותו שהוא יושב וכותב שם המפורש וזהו מראהו דומה לשמש והוא דומה למלאך ה' צבאות היה מתיירא סמאל מן משה אמר ודאי שאין המלאכים יכולין ליטול נשמתו של משה וטרם שהראה סמאל את עצמו למשה היה משה יודע שבא סמאל וכיון שראה סמאל את משה אחזתו רעדה וחיל כילודה ולא מצא פתחון פה לדבר עם משה עד שאמר משה לסמאל (ישעיה מח) אין שלום אמר ה' לרשעים מה תעשה בכאן? אמר לו [המלאך] ליטול נשמתך באתי, אמר לו מי שיגרך? אמר לו מי שברא את כל הבריות. אמר לו [משה] אין אתה נוטל נשמת. אמר לו [המלאך] כל באי העולם נשמתן מסורין לידי. אמר לו [משה] יש בי כח מכל באי העולם. אמר לו [המלאך] מה כחך?

אמר לו [משה] - אני בן עמרם שיצאתי ממעי אמי מהול ולא נצרכת לי למוהלני, ובו ביום שנולדתי, מצאתי פתחון פה והלכתי ברגלי ודברתי עם אבי ואמי ואפי' חלב לא ינקתי וכשהייתי בן שלשה חדשים התנבאתי ואמרתני שעתיד אני לקבל תורה מתוך להבי אש, וכשהייתי מהלך בחוץ נכנסתי לפלטרין של מלך ונטלתי כתר מעל ראשו וכשהייתי בן שמונים שנה עשיתי אותות ומופתים במצרים והוצאתי ששים רבוא לעיני כל מצרים וקרעתי את הים לשנים עשר קרעים והפכתי מי מרה למתוק ועליתי ודרכתי דרך בשמים והייתי תופס במלחמתן של מלאכים וקבלתי תורה של אש ודרתי תחת כסא אש וסוכתי תחת עמוד אש ודברתי עמו פנים בפנים ונצחתי בפמליא של מעלה וגליתי רזיהם לבני אדם וקבלתי תורה מימינו של הקב"ה ולמדתי אותה לישראל ועשיתי מלחמה עם סיחון ועם עוג שני גבורי עובדי כוכבים שבשעת המבול לא הגיעו מים לקרסוליהן מפני גובהן והעמדתי חמה ולבנה ברום עולם והכיתים במטה שבידי והרגתים, **מי יש בבאי עולם שיכול לעשות כן?!** **לך רשע מכאן, אין לך לומר כן, לך ברח מלפני איני נוטן נשמת לך [עד כאן דברי משה].**

מיד חזר סמאל - והשיב דבר לפני הגבורה. **א"ל הקב"ה לסמאל** - בא והבא נשמתו של משה מיד שלף חרבו מתערו ועמד על משה. **מיד קצף עליו משה** - ונטל את המטה בידו שחקוק בו שם המפורש ופגע בו בסמאל בכל כחו עד שנס מלפניו ורץ אחריו בשם המפורש ונטל קרן הודו מבין עיניו ועיור את עיניו עד כאן עלתה למשה, **סוף רגע יצתה בת קול ואמרה הגיע סוף מיתתך!**